

FORORD

God dag. Jeg heter Sven Lundin på seilbåten «Bris», og vi befinner oss et sted nord i Atlanterhavet. Det er vinter, i begynnelsen av mars — i krigsgudens måned. Jeg er alene i en liten og smal båt, alt er vått om bord, og jeg har så høy feber at jeg ikke vil gå opp på dekk.

Er det et mareritt, eller er jeg her frivillig?

Jeg er ikke redd, og jeg vet at jeg kommer til å klare meg. Havet er ikke noe ukjent for meg, og det er det ukjente menneskene er redde for. Byboere er redde for havet, akkurat som den som har vært på langferd med båt, føler seg usikker når han går i land og setter seg i en bil eller buss.

Når jeg er konstruktiv og arbeider med både hjerne og kropp, er jeg ikke redd. Jeg tror at et menneske bare har plass til én følelse om gangen. Mennesker er forskjellige. Noen er usikre, andre er sikre. Den som er trygg på seg selv fra før av og er vant til å få det til som han vil, blir ikke så lett engstelig.

Å seile er uvanlig, særlig i en liten båt på åpent hav, og det er nettopp det uvanlige som får folk til å synes at det er farlig.

Å risikere livet til sjøs er egentlig et problem som avhenger av hvordan seileren oppfatter sin situasjon. En viss type er aldri urolig, mens andre tror at deres siste time er kommet.

Jeg prøver å måle risikoen i lys av hvor mange seilere som omkommer i forhold til det antall seilere som finnes. Er mine forutsetninger for å overleve på havet bedre eller dårligere enn for andre? «Bris» for eksempel kan ikke synke, og det vil si at jeg auto-

matisk kommer opp i en høyere sikkerhetsklasse enn de seilere som har en båt som synker hvis den blir fylt med vann.

En seiler som har en godt bygget båt, som retter seg opp igjen og ikke kan synke, kommer sjelden ut for virkelige ulykker på havet hvis han samtidig navigerer fornuftig, har våtdrakt som vern mot nedkjøling og alltid er fastbundet med sikkerhetstau.

La oss sammenligne seiling med bilkjøring. Hvis det var noe usedvanlig ved å kjøre bil tvers over landet fra Göteborg til Stockholm, ville det være mange spørsmål en kunne stille seg. Hva skjer om bremsesystemet begynner å lekke, om sjåføren mister rattet, om det blir is på veien eller om bilen blir presset ut i grøften av en fyllekjører?

Ingen bilfører er opptatt av slike spørsmål av den grunn at det er så vanlig å kjøre bil at folk flest ikke bryr seg om at tusenvis av mennesker dør og kommer til skade hvert år.

Jeg seiler fordi jeg hele tiden får se og oppleve mye, og jeg tar livsviktige avgjørelser. På «Bris» er alt rettlinjert og flatt, men lengre ute krummer jorden og havet seg. Hver dag tar mennesker både riktige og gale beslutninger i sin streben etter å nå frem. Alt er basert på kunnskaper og informasjon, og en feilaktig avgjørelse fører til skuffelse. Mitt mål er å sovne fornøyd hver dag. Jeg tror mennesker som kjenner en stadig tørst etter kunnskaper, ikke har behov for annen motivasjon.

Det nordlige Atlanterhavet på denne tiden av året krever både godt sjømannskap og gode forberedelser; et feilskjær kan bli skjebnesvangert. Det grå, kalde havet gir deg aldri en ny sjanse. Havet tar hensyn til helheten og ikke til noe annet.

FØRSTE DEL
TRISTAN DA CUNHA

FØRSTE MØTE

Septemberdagen er kjølig og klar. Høsten er kommet. På den flytende båtmessen under Västerbron i Stockholm ligger det blanke, hvite seilbåter og motorbåter. Flagg slår i vinden, og det knirker i fortoyninger.

Publikumet på båtutstillingen er det vanlige: rødkinnede menn i blazer og hvit skjorte, jeanskledde som bærer brosjyrer i plastposer, båtclubbmedlemmer med seilerluer og snakkesalige selgere som lokker folk til seg.

I mengden ser jeg en liten mann i vindjakke med glidelåsen trukket helt opp under haken. Over skulderen har han en stor, grå veske sydd av seilduk med et aluminiumsrør til å stive av og som samtidig gjør tjeneste som håndtak. Han har et fast grep om vesken, som om den var full av kostbare edelstener.

På hodet har han en hvit lue, som minner litt om en oppvaskklut. Det skjeggete ansiktet er vennlig, og omkring de blå øynene har han små rynker av den sorten som sjøfolk pleier å få etter i årevis å ha myst mot skinnende havflater.

— Hei, nå er jeg her. Som du ser lever jeg fremdeles, og nå har jeg seilt rundt Kapp Horn og fått medalje på kjøpet.

Det er i 1981, og mannen som har presentert seg, er Sven Lundin. Den hvite luen ble strikket av hans nederlandske seilervenninne, Jannike, av garn fra øya Tristan da Cunha i Sør-Atlanterhavet. Dit kom

den første «Bris»-båten hans i 1974, og var den første lystbåt som hadde gjort det.

Seks år senere runder Sven Kapp Horn i sin andre «Bris». Han var den første svensken som gjorde det og med den minste båten i historien. Dessuten var det om vinteren. Hva er det som får et menneske til å avstå fra trygge omgivelser med jobb, forsikringer, skole og pensjoner, og i stedet å bygge småbåter og gi seg i kast med havet?

Den ensomme seileren, er han en 80-årenes superhelt, et symbol for våre frihetsdrømmer? Eller er han bare en galning ute på en egotripp?

Å seile er et eventyr, og den som har seilt langt, har alltid noe å fortelle.

Sven Lundin har syslet med båter hele sitt liv og tilbragt 700 døgn til sjøs i seilbåter som han har bygget selv.

I 10 av sine 20 år som langfartsseiler har han seilt og bodd i båt, og resten av tiden har han brukt til konstruksjon og bygging av båter.

MINESPRENGNING — FAR DØR I KINA
— UROLIGE SKOLEÅR — MORFARS
REGNFRAKK

En junidag i 1941 i Singapore, mens annen verdenskrig raser, eksploderer en mine og gjør store skader på et svensk handelsskip, «m/s Ningpo» fra Göteborg. Skipet klarer å holde seg flytende tross i at eksplosjonen har ødelagt både skrog, motor og ror.

Den britiske koloniadministrasjonen nekter å reparere båten, og den blir slept gjennom tyfonherjete farvann i Kinahavet til Hongkong og kommer frem dit 2. november 1941. Den vellykte bukseringen av «m/s Ningpo» er en av de lengste i sjøfartens historie og en oppvisning i godt sjømannskap.

Kaptein Ragnar Ahlborg har kommandoen om bord, og styrmann er hans svigersønn, Wilhelm Lundin, gift med Ahlborgs datter Kerstin.

To år tidligere, 22. april 1939, hadde Kerstin født en sønn, som ble døpt Sven Ragnar. Pappa «Wille» forteller stolt om sin sønn i et brev til sin bror Gunnar i USA, postlagt i Singapore 23. september 1941.

«Sven leker at han er på en båt. Han lager trebåter, og når han sitter på stolen, roper han tut-tut-tut. Skjeen er en båt som seiler inn i munnen. En søndag var han med onkel Harald på rotur og hadde stor glede av det. Sven blir kanskje sjømann som sin far, morfar og oldefar. Men jeg skulle ønske at han ville

finne et yrke på landjorden. Livet til sjøs er bra for en ugift mann, men det er ikke hyggelig å ha kone og barn på land. To og et halvt år vil det ha gått før vi er hjemme igjen. Mine barn kjenner meg ikke. Kerstin sender brev og fotografier, men sensuren forbyr alle bilder ...»

Det svenske skipet og mannskapet går mot en grusom skjebne. En britisk kanonbåt senker «m/s Ningpo», mannskapet får avskjed og blir tatt til fange av den japanske militærmakten etter at Hongkong er erobret. Noen av sjøfolkene blir drept, og resten av besetningen blir ført til en japansk fangeleir i nærheten av Shanghai.

Wilhelm Lundin er en av de seks sjømennene som dør i løpet av det fryktelige fangenskapet. Ragnar Ahlborg overlever, men er alvorlig syk da han vender tilbake til Malmö sammen med de andre. Da har de vært borte fra Sverige i seks år.

Idet sjøfolkene kommer i land, blir de arrestert av det svenske politiet fordi de ikke har gyldige sjømannspass.

Ragnar Ahlborg må ligge et halvt år på sykehus i Göteborg. Han tappes for materie i kroppen gjennom et rør som er stukket inn i magen. Men en dag er han så frisk at han får reise hjem, og det er et stort øyeblikk for familien Lundin, hans datter Kerstin og kone Martha, for Sven og hans søster Eva. De er uvante med å ha en mann i huset. Unnselige og nysgjerrige nærmer barna seg sin morfar, og Eva tør til slutt kysse ham på kinnet.

Sjøkaptein Ragnar Ahlborg ble født i 1887 på Marshalløyene, og allerede som 13-åring mønstret han på en seilskute. I fem år seilte han som dekksgutt og rundet Kapp Horn både i østlig og vestlig retning.

Som 18-åring gikk han i land i Göteborg, og for sine oppsparte slanter leste han seg frem til skipsfører-eksamen på den maritime høyskolen.

Sven lytter når morfar forteller om livet til sjøs. Sjøfolkene ble purret når som helst på døgnet. Iblant sov de med oljehyre på seg, klær som de selv hadde sydd av bomullstøy som ble impregnert med olje og sot. Det kunne være så kaldt på bakken at de våte oljehyrene frøs fast i køyene og måtte slites løs når alle mann skulle på dekk.

Det sprer seg en duft av tobakk og øl gjennom huset i Hagen når det kommer sjømenn på besøk og drikker grogg, røker pipe og forteller historier om harde stormer og fryktelige skipbrudd, gullgravere i Alaska og sauefarmere i Australia. Så en dag mønstrer morfar på en ny båt og drar til sjøs.

På øya Brännö i skjærgården utenfor Göteborg hadde morfar og mormor kjøpt en strandtomt i 1937, og den er delt opp og bebygget med to mindre hus.

Somrene på Brännö fyller Svens barne- og ungdomsår med lyse minner. Familien flytter ut tidlig om våren og blir der til langt utpå høsten.

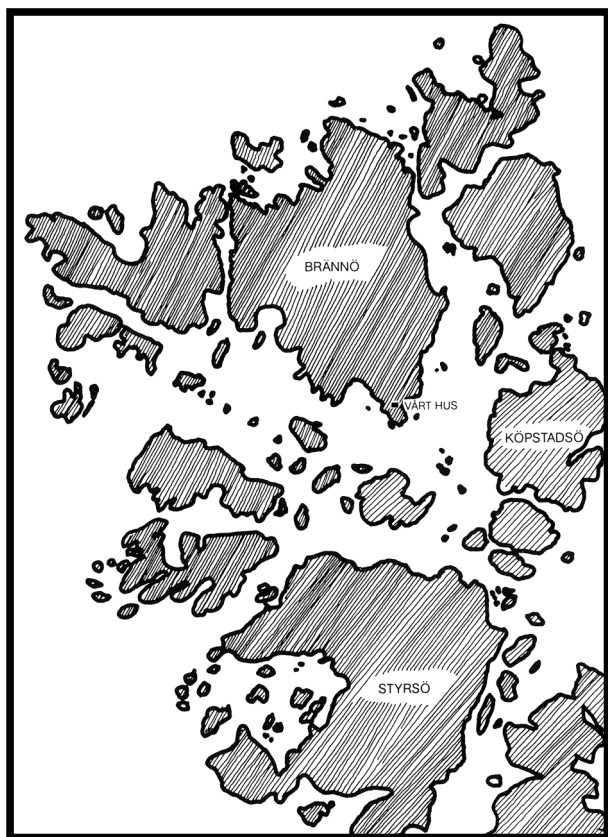
Kerstin må forsørge familien, og hun kjører med motorbåt til og fra arbeidet hver dag, mens mormor passer barna.

Sven klatrer i skrentene, leker gjemsel i skogholtene og får låne en pram etter at han har lært å svømme og slå halvstikk.

Søsteren Eva er med ham når de ror på oppdagelsesreise inn i viker på Brännö og til småøyene omkring. Iblant beveger han prammen ved å stikke en åre ned i en kløft i akterspeilet.

Da Sven nærmer seg skolealderen ser han de eldre guttene seile i bohuseiker og *långedragssjoller*. På

Brännö er det mer naturlig å ferdes i båt når de skal til landhandelen på Styrso enn å gå på veien.

Skolen begynner, og Sven tar avskjed med det sorgløse skjærgårdslivet for å lære å lese, skrive og regne. Helt fra begynnelsen går det dårlig for ham. Han har problemer med å lese og skrive. Alt taler for at han er ordblind, et begrep som er ukjent i 40-årene.

Svens lese- og skrivevansker fører til uro i klassen, og det følger mange slagsmål. Sven er sterk og ikke redd for å ta igjen. Det bringer med seg neseblod og gråt, og til slutt spør skolen en psykolog om hvorfor denne gutten lager så mye bråk. Han må forlate sitt hjem i Göteborg og flytte inn på Viggbyholmskolen utenfor Stockholm, som har spesialisert seg på å undervise barn med særlige behov.

Tiåringen, som snakker med bred göteborgsdialekt, blir omdøpt til «Kålle», og allerede første dagen på den nye skolen kommer han opp i tre slagsmål, men likevel merker han at han trives.

«Av og til undres jeg på hvorfor jeg laget så mye bråk som liten. Kanskje fordi jeg tenkte annerledes enn andre. De ville prakke på meg saker og ting som jeg ikke var interessert i.

Jeg forstår at et lite menneske er egoistisk. Et nyfødt barn kan jo ikke skille mellom sin egen kropp og morens. Men med tiden lærer mennesket seg at det ikke er verdens navle.

Min selvtilit er det ikke noe i veien med. Det ble slagsmål første dagen på Viggbyholmskolen. Vi var tre gutter som delte rom, og vi prøvde hvem som var sterkest. De var sterkere enn jeg, men jeg gjorde så mye motstand at de ikke gikk til angrep mot meg

senere. Et menneske som kan gjøre motstand på en eller annen måte, er til besvær for andre, og da lar de vedkommende få være i fred.

Jeg trivdes bra på den nye skolen, og jeg skjønnte at jeg måtte forsøke å tilpasse meg. Mor ofret mye for at jeg kunne få gå der.»

Årsavgiften på Viggbyholmskolen er 6000 kroner. Det er mye penger i begynnelsen av 50-årene, og mor Kerstin må arbeide hardt for å klare det.

Sønnen Sven skjerper seg etter hvert. Etter to år i særklasse har han tatt igjen de andre barna, og da våkner plutselig interessen for matematikk, kjemi og fysikk. «Kålle», som tidligere har fått strykkarakter på matematikkprøver, leser til og med i helgene, og på den siste prøven i matematikk i høstterminen i åttende klasse får han karakteren 5.

En student ved den tekniske høyskolen i Göteborg skaffer seg ekstrainntekter ved å undervise ham i matematikk om sommeren. De får god kontakt, og snart har de gjennomgått hele pensum og oppdager sammen matematikkens verden.

I høstterminen er Sven den flinkeste i klassen i matematikk og løser problemer som ingen andre klarer.

Men samtidig med at hans matematiske begavelse raskt blir utviklet, står han stille i alle språkfag og får strykkarakter i svensk, engelsk og tysk. Det er en merkelig karakterbok med stryk i alle språk, 5 i matematikk og fysikk og ren 6 i kjemi. Lærerne på Viggbyholmskolen klør seg i hodet over denne påfallende skjeve fordelingen hos «Kålle».

Eva Palmaer, en anerkjent autoritet innen kjemi, er lærer på skolen, og hun har festet seg ved denne unge

gutten som gjerne vil bli kjemiker. Han pugger formler og gjør sine egne eksperimenter i kjelleren hjemme i Göteborg med utstyr som han har fått på skolen. Hans lærer skaffer ham en jobb i Göteborg på International, som produserer båtlakk og — maling. I feriene arbeider Sven der som laboratorie-assistent og tester viskositet eller hjelper til på annen måte.

I niende klasse har han ekstrajobb på en elektro-kjemisk bedrift og får være med på å bygge opp en ammoniakfabrikk.

Neste studiemål er å bli ingeniør, men han har for dårlig karakter i språkfagene til det.

Så slutter han på Viggbyholmskolen som 16-åring, og en stund går han på et teknisk institutt i Göteborg, men slutter der fordi han gjør det for dårlig i språk. Hans mor, Kerstin, som har satset så mye og gitt avkall på mangt, er skuffet over at sønnen ikke avslutter sin utdanning.

«Jeg fikk aldri stå-karakter på noen stil i hele skoletiden. Tysklæreren min sa engang mens hele klassen hørte det: — Sven, du er så dum, at selv om du hadde en uke på deg til å skrive dette her, ville du ikke klare det likevel.

Jeg skjønnte aldri meningen med grammatiske begreper som ordklasser og lignende. I matematikken fant jeg skjønnheten. Den ble for meg et nytt verktøy til å utforske tilværelsen med. Matematikk, fysikk og kjemi ga meg forklaring på så mangt.

Viljen betyr mye for meg. Jeg har aldri drevet særlig hard kroppslig trening, men jeg tror på det å fortsette ved viljens hjelp. Uten den gir man opp når trettheten kommer.

Jeg var i Hamburg en sommer for å lære tysk, og da bodde jeg på et pensjonat sammen med en stor, kraftig kar som skulle bli militær. — Det er jo farlig, tenk om det blir krig, sa jeg. — Det er bare bra, da gjør jeg fortere karriere, sa fyren. De ordene ga meg et lite sjokk.

Han var en viktigper og prøvde å få overtaket på meg ved å slåss, men han kom ikke langt med det. Jeg tok igjen. Da roet han seg ned.

I hele mitt liv har jeg tatt avstand fra alkohol. Jeg er avholdsmann og stolt av det. Det er også en viljesak.

En gang jeg var ute og gikk tur med mor da jeg var fem år, så jeg en full mann ligge i rennesteinen. — Han har drukket for mye brennevin, sa mor da jeg spurte. — Jaså, blir man slik av brennevin? sa jeg og bestemte meg for at det ville jeg aldri drikke i slike mengder. Fire-fem ganger har jeg smakt alkohol i hele mitt liv, og det kan vel dreie seg om et glass alt i alt.»

I 1957 tar Sven førerkort, og motorsykler er hans store interesse. Han arbeider på et mekanisk verksted i Göteborg og lærer seg å sveise og file. Inni mellom fordyper han seg i en matematikkbok.

Gamle biler er også spennende, og han slutter på verkstedet og kjører til Stockholm i en gammel skrabb som mangler bremses. Barnevernsnemdas uteseksjon får øye på ham og tilbyr ham overnattingsplass på et hjem for husløse, og serverer sjokolade og boller.

Det forekommer småtyverier, billån og et slagsmål iblant på ungdomsherberget, men Sven holder seg borte fra slikt. En stund arbeider han som bryggesjauer på havnen i Stockholm.

Den tekniske høyskolen ansetter ham blant 50 søkere til stillingen som assistent på laboratoriet for maling- og lakkjemi. Det er med en viss skepsis han blir ansatt, fordi han ikke har god karakter i oppførsel og skolekarakterene for øvrig spriker så enormt.

I fritiden er han med i ungdomsgjenger, og om kveldene er Kungsgatans svarte asfalt og neonlys hans hjem.

Morfaren hadde forært dattersønnen en stor, varm, vanntett, pen poplinsregnfrakk, som han hadde kjøpt i en eller annen havn på sine sjøreiser.

Med sju kroner i lommen og morfarens regnfrakk som «husvære» legger Sven i vei til Paris. Han tar seg frem gjennom Europa, får et eple av en mann og finner et brød i et dike i Belgia.

I Paris vrimler det av bevæpnet politi. Frankrike er utsatt for terror under Algerie-krisen, og sivilkledde politimenn lurar på hva denne unge gutten i kjempe-regnfrakken har i Paris å gjøre.

— Jeg er turist, svarer Sven. Politifolkene ler og klapper ham på skulderen.

Tidlig om morgenen følger han med arbeidsløse og tiggere til hallene for å plukke opp frukt og tomater som har falt ut av kassene.

En sesongjobb med å høste druer på vinmarkene utenfor Dijon får ham til å begi seg utpå den franske landsbygda. En bonde tilbyr ham å sove på låven. Det er kjølig i september måned, og det er mørkt om kvelden og natten.

En morgen våkner Sven av et hjerteskjærende vræl nedenfra, og han ser at bondekona har stukket et kosteskraft ned i halsen på grisen, som for øvrig har

oppskåret strupe. Blodet renner ned i et kar. Bonden byr på fersk blodpølse i forbindelse med slaktingen.

Fremmedarbeideren nekter å drikke husets vin. Bonden blir ergerlig og tror at det er fordi svensken synes at vinen er dårlig. Han har aldri hørt om avholdsfolk, og han luret på om det ikke var så at Sverige hjalp Hitler under krigen.

Sven forlater de franske vinmarkene og haiker tilbake til Stockholm og slutter seg igjen til ungdomsgjengene der sammen med en kamerat som kalles «Knutte», som han ble kjent med den tiden han gikk på Viggbyholmskolen. De dyrker jazz på Nalen og sjekker jenter i en 36-modell Plymouth kabriolet, et av de tøffeste kjøretøyer i dette miljøet på Kungsgatan.

Så får Sven ny jobb som instrumentmaker på den tekniske høyskolen, og han er med på å lage en atomvekt som viser riktig på en milliontedels gram. Knutte arbeider samme sted, men i avdelingen for skipsmekanikk.

De to ungguttene bor i en sommerhytte på 18 m² i Viggbyholm. De har ikke mye penger å rutte med, og mesteparten går til bilhold.

Da Sven får innkalling til det militære i Halmstad, deler de to kameratene eiendelene mellom seg, og Sven kjøper Knuttes andel i bilen. Den siste tiden i Stockholm lever han for 75 øre dagen. Det er nok til et halvt brød og en halv liter melk.

Rammelageret begynner å knake på turen til Göteborg. Sven kjører innpå en sidevei, legger seg under bilen og fjerner bunnpannen, strammer lageret og triller videre hjem til Hagen.

Med fribillett i hånden går han på toget til Halmstad for å bli våpenmekaniker i det svenske forsvaret.

SOLDATLIV — TO RØMNINGER
— STUERT — FENGSELET I HÄRLANDA
— FRITAK

Vernepliktig Lundin og militærvesenet er i utakt fra første sekund. Første dagen må han skynde seg ut i bare underbukse da han ikke har fått på seg uniformen før et befal roper: «Oppstilling!»

Siden blir han syndebukk for korporaler. De maser på ham fordi han går for langsomt og luter med hodet, og under øvelser i troppen blir han gjort til forsøkskanin.

Sven reagerer som på skolen. Han trasser og setter seg til motverge, somler og nekter å gjøre knebøyninger. Han skylder på dårlige knær og er stort sett ulydig.

Maten på forlegningen er et lyspunkt og en avveksling fra det skrale livet i Stockholm. I løpet av 14 dager legger han på seg like mange kilo.

Den utfordrende holdningen overfor militær disiplin straffer seg fort. Den obsternasige rekrutten blir skjelt ut av regimentslegen og må holde sengen mens de andre drar hjem på sin første permisjon.

Det fører naturligvis til at Sven rømmer fra sykehuset i bare nattøyet, henter sine sivile klær, klatrer over gjerdet og haiker til Stockholm, der Knutte tar imot ham med mat.

Hans mor Kerstin får høre om rømningen og overtaler sin frihetselskende sønn til å vende tilbake til soldatlivet.

Men samarbeidsproblemene fortsetter. Sven gjennomgår en psykiatrisk undersøkelse, får attest for å være normal, vender tilbake til Halmstad og kommer på kant med befalet igjen. Han lurert seg bort fra øvelsene, hviler seg i mannskapsmessa og drømmer om å rømme til Italia og oppsøke en seiler som utrustet en livbåt til langfart. Sjefen for regimentet prøver forgjeves å få skikk på Sven, som i stedet planlegger å stikke av.

Til tross for at hans mor har advart regimentet, klarer Sven å komme seg usett fra forlegningen. Han legger uniformen i en eske og får haik fra Halmstad.

Med ett er han omringet av en mengde politifolk, som kommer stormende opp fra et dike og roper: — Overgi deg!

Politiet tar ham med tilbake til forlegningen. Der blir han sperret inne på sykestuen med en bevæpnet vaktpost utenfor. Neste dag blir han satt i arrest, og der må han sitte til han blir stilt for en sivil domstol.

Et befal som holder vakt, truer med å ta knekken på ham, men da Sven viser ham en notisbok fullskrevet med tanker han har gjort seg den tiden han var i Stockholm, får vakten et blidere uttrykk, og han begynner å snakke om ulike livssyn, litteratur og kunst med fangen. Han bryter reglementet og henter bøker til Sven, som knapt har lest en bok før han ble 20 år.

«Jeg så frem til å komme i kongens klær. De lovet jeg skulle få bli sjåfør, men det ble våpenmekanikk, og det var en skuffelse. Jeg kom alltid sist i køen, men jeg gjorde så godt jeg kunne.

— Hvordan står det til, Lundin? Du ser ut som om du er lei deg. Er du syk? spurte en korporal med vennlig stemme.

— Ingen fare med meg, svarte jeg.

— Til helvete, Lundin, når du snakker med høyere befal, skal du stå i giv akt! skrek korporalen.

Jeg kjente meg lurt. Det ble et vendepunkt, og jeg bestemte meg for at de ikke skulle få tatt knekken på meg i det militære. Jeg kom stadig mer på kant med befalet. En dag kom det en liten befalstype som ville bli fallskjermjeger, og han trakk meg til side og sa:

— Vet du hva vi gjør med slike som deg? Vi tar deg med ned bak uthuset og slår deg gul og blå til du ikke har et helt ben igjen i kroppen!

Jeg var ikke redd, for jeg tenkte på gangsterlivet i Stockholm, og så modig jeg kunne, svarte jeg ham:

— Tror du at du klarer det da?

Etter det lot de meg få være i fred, og jeg fikk aldri juling. Men det var ikke populært å lage bråk i det militære på slutten av 50-årene — slike som jeg burde stilles mot en vegg og skytes like godt først som sist.»

Sven dømmes til en og en halv måneds fengsel fordi han har rømt, men han slipper fri og har rett til å anke dommen innen tre uker. Sommeren er ikke den riktige tiden til å sitte i fengsel. Sven henter passet sitt i Göteborg, haiker til Hamburg og oppsøker det pensjonatet han har bodd på tidligere. I en måned jobber han på et bygg, til det dukker opp en jente som har et keramikkverksted, og da forlater han byggeplassen til fordel for leire og dreieskive.

En varm sommerdag spaserer Sven omkring på kaiene i den yrende havnen i Hamburg, og da kommer han tilfeldigvis bort til en liten svensk lastebåt.

— Er det noen mulighet for å få jobb om bord? spør han, grepet av et øyeblikks innskytelse.

— Vi har bruk for en flink kokk, og vi seiler om et kvarter.

Noen timer etter stevner båten nedover Elben, og den nye stuerten svetter i den trange, glovarme byssa. Hans første oppgave er å steke kilovis med kjøtt. Han har ikke andre klær enn det han står og går i: olabukse, T-skjorte, strømper og sko.

Nordsjøen varter opp med sterk vind og sjøgang. Den nye kokken er sjøsyk og ligger og stønner i køyen ute av stand til å steke og brase.

Med fem pund i lomma går Sven på skjelvende ben i land i London. Han har en eske med hasselnøttkjerner fra Sovjet på seg. Dem har han plukket med seg fra lasterommet på sin første båt, og disse nøttene er nistemat da han streifer omkring i den engelske hovedstaden for første gang. Under tvil blir han gitt en måneds oppholdstillatelse, men ingen rett til å arbeide.

— *What's the time?* pleide ungene å si for moro skyld når det kom engelsk flåtebesøk til Göteborg. Det er alt Sven kan si på engelsk, og nå får han kjenne på kroppen hva det vil si å ha dårlige språkkunnskaper.

For 30 shilling kjøper han en varm jakke på et restelager, og en natt blir han omringet av politifolk, som kroppsvisiterer ham fordi en politimann er blitt drept dagen i forveien. Første natten sover han på en benk i en park og neste natt i Union Jack Club, som han deretter blir kastet ut av fordi klubben bare er for britiske marinegaster.

Etter råd fra den svenske sjømannskirken tar han losji på det svenske sjømannshjemmet. Han får jobb på et lite hotell, der vertinnen er dyreelsker og har 27 katter og to hunder i huset. Sven hører godt etter og

lærer engelsk av talerne på Speaker's Corner, og deretter får han sparken av hotelleieren, som skal reise bort og ikke vil at svensken skal være der alene sammen med hans kone.

Neste mål er byen Birmingham, der FN har et studentprosjekt som går ut på å rydde en tomt og føre opp et hus.

— Du som er svensk, kan vel felle trær, sier de til Sven. Han slår til, jobber hardt og blir arbeidsleder for prosjektet etter et par uker. Han feller trær, fjerner bjørnebærkratt og får reist et ferdighus, som har ligget klar siden 30-årene.

En britisk advokat som er sjef for FN-prosjektet, liker svensken og ordner med fornyet oppholdstillatelse og gir ham tips om en annen FN-jobb i Østerrike.

Tre måneder varer besøket i Storbritannia. Deretter haiker Sven til en jente i Amsterdam og derfra til Hamburg for å hente tingene sine på pensjonatet. Politiet var blitt varslet da han kort og godt forsvant, men da han sendte tilbake nøklene til rommet fra Storbritannia, falt alle til ro.

I Østerrike bygger han hus og maler. Sommeren går mot slutten, høst og kulde står for døren, og i desember er Sven tilbake i Göteborg, beredt til å gå i fengsel og sone sin straff.

«Jeg lærte én ting i Hamburg den sommeren: at i Tyskland kjente man sin plass. En dag kom det et lass med planker til det bygget der jeg jobbet. De skulle renses for spiker. Jeg sto med hendene i lommene og ventet på at plankene skulle losses.

— Pass deg, du får sparken hvis du står slik, var det en kar som sa.

Nå ville jeg sone min straff, og før fengselsoppholdet fikk jeg snakke med en tjenestemann i kriminalomsorgen. Det var tydelig at han ville se meg krype. Hvis jeg oppførte meg pent, kunne straffen utsettes til etter jul.

— Det er bedre å sitte i fengsel i julen. Da er maten bedre, og forresten har jeg aldri brydd meg om slike høytider, svarte jeg.»

Sven feirer jul på en åpen anstalt i Halland sammen med fyllekjørere og småtyver, og han kommer øyeblikkelig på kant med fengselsledelsen da han nekter å utføre arbeid.

Jeg er dømt til fengselsopphold, ikke til straffarbeid, sier han. Det fører til at han blir anklaget for oppvigleri og raskt ekspedert til fengselet i Härlanda, og der blir han satt i enecelle med gitter foran vinduet. De slenger til ham en haug med stålfjærer og små trebiter og ber ham sette dem sammen til klesklyper, men han nekter. En vakt spør om det er noe arbeid han kunne tenke seg å utføre.

Keramikk kunne passe bra, svarer han med tanke på venninnen i Hamburg.

Så flyttes fangen Lundin enda en gang, til en avdeling for voldsforbrytere, mordere, voldtektsmenn og bankranere, som venter på rettspsykiatrisk undersøkelse. Der sitter han på en stol og lager vakre smykker i ibenholt med innlagt sølv.

En medfange, som har gjort seg skyldig i mordforsøk med skarpslipt dolk, er leder for avdelingen, og han diskuterer kunst, litteratur og filosofi med Sven. En annen fange, som er dømt for bankran, slutter seg til, og disse tre styrer og steller og skaffer seg ekstra fordeler som wienerbrød og andre godbiter.

Kuratoren meddeler Sven at han må møte frem til avtjening av sin verneplikt neste år, ellers må han regne med tre måneders fengsel i tillegg, hvis han da ikke vil fritas for militærtjeneste selvsagt? Da får han en attest der det står at han er uegnet som soldat, og dermed slipper han verneplikten. Men det gjør det umulig for ham å gå til sjøs i handelsflåten.

Sven går med på å bli fritatt og sender inn vernepliktsboken, og en kald vintermorgen i 1960 forlater han fengselet som en fri mann.

«Jeg opplevde det som spennende og interessant å komme på avdelingen for innsatte som har begått grove forbrytelser, og jeg oppdaget snart at de var som vanlige mennesker. De snakket om fotball, jenter og musikk, omtrent som på messa i Halmstad – men iblant dreide det seg også om forbrytelser. Da gikk det ofte på den beste teknikken for å sprengne en safe.

Jeg var den yngste på avdelingen, og min straff på halvannen måned anså mange av dem for å være så liten at jeg like gjerne kunne ha tilbragt tiden ute på fengselstrappen. Selv var de satt inn for flere år.

Da jeg forlot fengselet etter å ha blitt fritatt for militærtjeneste, fikk jeg høre at jeg ikke hadde evnen til å tilpasse meg sosialt.

Det hadde de kanskje rett i. Det får nå være som det vil, men i allfall valgte jeg å gå min egen vei, og det militære, soldatlivet, tilværelsen i kongens klær, var ikke noe for meg.»